

Krister Thelin om lagförslaget gällande ändrade mediegrundlagar

Vi är med rätta stolta över vår Tryckfrihetsförordning (TF) från 1766, den äldsta i världen. Den har fått ett senkommet syskon i Yttrandefrihetsgrundlagen (YGL). Under åren har de byggts på och ut. Mediegrundlagarna är inte som första författningstillägget i den amerikanska konstitutionen vare sig oförändrade eller kortfattade. Den amerikanska regleringen liknar mer art. 10 i Europakonventionen eller art. 19 i FNs konvention om de medborgerliga och politiska rättigheterna (MR-konventionen). Den förra är en del av svensk rätt sedan 1995, medan den senare binder Sverige folkrättsligt och tjänar som vägledning vid tolkning av våra inhemska regler

I riksdagen ligger nu åter en proposition (2017/18:49) om ändrade mediegrundlagar. Den är på drygt 500 sidor. Förslaget har föregåtts av ett arbete i mediegrundlagskommittén. Vilande i riksdagen finns också ändringar i TF som avser ett stärkt straffrättsligt skydd för den personliga integriteten, ett arbete som vilar på en enmansutredning (se KUs bet. 2017/18:KU 13).

Såväl TF som YGL är tekniskt komplicerade och inte omedelbart tillgängliga för dem som inte tillhör en expertkrets. Det kan antas att för riksdagens del är antalet ledamöter som behärskar materien högst begränsat.

En grundprincip är att yttrandefriheten inte är förbehållen medierna eller professionella aktörer. Den tillkommer envar. Som ledamot av FNs kommitté för mänskliga rättigheter var jag med om att ta fram allmänna råd ("General Comment 34") om hur art. 19 i MR-konventionen bör tillämpas. Några saker däri värda att lyfta fram. Begreppet "journalist" är inte definierat och varje tanke på "licensiering" eller kvalificering av journalister avvisas av MR-kommittén. Likaså uppmanas länderna att avkriminalisera förtalsbrott och låta förtal/förolämpning beivras enbart på civilrättslig väg. Förbud mot hädelse konstaterar kommittén är i strid med yttrandefriheten.

I de förslag som nu finns i riksdagen inskränks yttrandefriheten till förmån för bl.a den personliga integriteten på ett sätt som jag för egen del finner alltför långtgående; det görs skillnad mellan allmänheten och "seriösa" medier bl.a när det gäller att ta del av domar och andra rättsliga avgöranden i databaser. Här kommer också en annan princip in som förstärker yttrandefriheten, värdet av domstolsoffentlighet, en i sig viktig rättsstatlig grundsats.

Nils Funcke, en person med betydande kunskap och erfarenhet av våra mediegrundlagar, har riktat välunderbyggd kritik mot regeringens förslag. Se <http://www.nilsfuncke.se/wp-content/uploads/2018/01/Expressen-20180108.pdf> .

Jag kan i allt väsentligt ställa mig bakom hans kritik och önskar alltså, att riksdagen avslår förslagen i kritiserade delar. Lagförslagen illustrerar enbart den gamla sentensen ”Vägen till helvetet är stensatt med goda föresatser”.

Krister Thelin

Fd domare och ledamot av FNs kommitté för mänskliga rättigheter